

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Юридичний інститут

Збірник наукових статей

**Актуальні проблеми
вдосконалення чинного
законодавства України**

Випуск XXV

Порядок та строки переведення акцій на бездокументарну форму існування

УДК 347.72.034

Актуальність теми. Перехід акціонерних товариств до нових правил їх діяльності на сьогодні є чи не найбільш обговорюваним та дискусійним питанням серед юристів-практиків і науковців. Впровадження вимог Закону України "Про акціонерні товариства" від 17. 09. 08 р. (далі – Закон, ЗУАТ) [1] потребують певного усвідомлення, вивчення та вірного його застосування на практиці. Одним із важливих та складних завершальних етапів виконання Прикінцевих і перехідних положень цього Закону - є процедура дематеріалізації акцій. Цей процес повинен завершитись вже до 30 жовтня 2010 р. Оскільки станом на 1 жовтня в Україні провели дематеріалізацію акцій лише 16% акціонерних товариств (в основному це банки і державні підприємства), то не зовсім зрозумілим залишається питання про те, що буде відбуватись із більшістю інших АТ після цієї дати.

Аналіз досліджень даної проблеми. На сьогодні обговорення даної проблематики відбувається на рівні науково-практичних семінарів та конференцій зініційованих Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (її територіальних відділень) та в електронних ресурсах.

Постановка мети. Основною метою статті є виявлення практичних проблем пов'язаних із переведенням акцій на бездокументарну форму існування; проблем правового забезпечення цього процесу; а також пропозицій щодо їх вирішення в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Спробуємо дослідити питання про те, що ж стало причиною невиконання вимог ЗУАТ щодо дематеріалізації акцій. Цілком очевидним є те, що проблема дотримання строків на практиці виявилася складнішою, ніж видавалося спочатку. У Прикінцевих та перехідних положеннях ЗУАТ (п.4) йдеться, що Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону потрібно розробити і прийняти відповідні підзаконні нормативно-правові акти. Це строк від 30.04.09 р. по 30.10.2009 р. Натомість Рішення Про затвердження Положення про порядок заміни свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) емісійних цінних паперів у зв'язку зі зміною найменування акціонерного товариства ДКЦПФР прийняла 30.12.2009 р. Проте лише 9 лютого 2010 р. дане Рішення зареєстровано в Міністерстві Юстиції України, а набрало чинності ще через 10 днів після державної реєстрації Мініюстом (майже 4 місяці - прострочено) [2]. Виходячи із наведеного аналізу, можна вважати, що регулятор і сам не впорався вчасно із виконанням встановлених Законом строків. Дане Положення установлює строки та порядок заміни Комісією свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) акцій, облігацій підприємств, іпотечних сертифікатів, іпотечних облігацій, сертифікатів фонду операцій з нерухомістю у зв'язку з прийняттям акціонерним товариством рішення про зміну найменування, *перелік документів, необхідних для заміни свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) емісійних цінних паперів, а також вимоги до оформлення документів, які подаються на заміну свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) емісійних цінних паперів* (п.1 Положення).

Досліджуючи питання дематеріалізації акцій, необхідно зупинитися на понятті та нормативному забезпеченні цієї процедури. Вона врегульована Рішенням ДКЦПФР Про затвердження Положення про порядок переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування (далі - Положення про дематеріалізацію) від 12.10.2000 р. із відповідними змінами від 29.08.2008р [3].

Відповідно до п.1.4 цього Положення **дематеріалізація випуску акцій** – це комплекс дій з переведення випуску акцій у бездокументарну форму.

Як свідчить практика, зазначена процедура супроводжується проблемами, які виникають внаслідок "технічних" помилок емітентів. Дематеріалізація акцій складається з більш ніж півтора десятка етапів, кожний із яких, своєю чергою, складаються з декількох заходів, які необхідно проводити послідовно (з урахуванням встановлених Положенням строків та вимог до документів, які складаються за результатом певного заходу). Загальна тривалість процедури, за підрахунками фахівців (за різними підрахунками - від 1,5 до 6 місяців), а помилка, допущена на ранніх етапах, може ускладнити або навіть унеможливити проведення процедури дематеріалізації акцій. Заслуговує на підтримку думка аналітиків, які вірно зазначають про те, що необхідно складати календарний план із зазначенням окремих етапів, заходів, що входять до них, точних строків їх виконання, а також переліку документів, необхідних на тому чи іншому етапі. При цьому слід врахувати, що найближчим часом - зі збільшенням кількості емітентів, які проходять процедуру заміни свідоцтва про реєстрації випуску у процесі дематеріалізації акцій, - територіальним управлінням ДКЦПФР буде дедалі складніше справлятися з потоком заяв емітентів, отже, необхідно додати резервний час до кожного заходу плану, визначити відповідальну особу, яка контролюватиме виконання всіх заходів, або залучити професійних юристів, які мають

практичний досвід у цій сфері [4]. Треба також відзначити, що дана процедура поряд зі складністю її проведення, є й достатньо витратною для акціонерних товариств (про що буде йтися далі).

Порядок виконання дій емітентом по переведенню випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну передбачена п.1.11 Положення про дематеріалізацію і включає дії, що будуть розглянуті автором у їх послідовності, із застосуванням щодо них певних коментарів; а також урахуванням практичних аспектів їх реалізації.

1. Прийняття рішення про переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування.

Прийняття рішення про дематеріалізацію потребує скликання загальних зборів (призначення дати їх проведення) та оформлення його відповідним протоколом (його зміст див. у п.2.1 даного Положення). Для цього необхідно сповістити акціонерів про загальні збори (далі – ЗЗ), у спосіб, передбачений статутом і Законом.

Загальні збори акціонерів, які приймають рішення про дематеріалізацію випуску акцій, повинні бути скликані та проведені у повній відповідності з нормами законодавства, адже будь-які допущені порушення можуть призвести в майбутньому до ризику визнання недійсними рішень ЗЗ, та, зокрема, рішення про дематеріалізацію.

Для акціонерних товариств, що не змінили тип товариства (які існують як відкрите (закрите) акціонерне товариство), згідно ст. 42 Закону України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1577-ХІІ [5] власники іменних акцій повідомляються персонально. Крім того, загальне оголошення друкується не менше ніж за 45 днів до скликання зборів в одному з друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів або Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку. Для акціонерних товариств, які змінили тип товариства та існують як публічні (приватні) акціонерні товариства згідно ст. 35 Закону України "Про акціонерні товариства" від 17.09.2008 р. № 514-ХVІІІ письмове повідомлення про проведення загальних зборів розсилається акціонерам персонально в строк не пізніше, ніж за 30 днів до дати їх проведення. Товариство з кількістю акціонерів понад 1000, не пізніше, ніж за 30 днів до дати проведення зборів також публікує в одному з друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів або Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку повідомлення про проведення зборів.

На порядку денному ЗЗ, окрім прийняття самого рішення про дематеріалізацію, необхідно розглянути й такі питання, як дата припинення ведення реєстру акціонерів; вибір депозитарію; вибір зберігача тощо. Поряд із цим, акціонерам доведеться пояснити й саме поняття та обов'язковість проведення дематеріалізації; а також необхідність вчинення ними подальших дій щодо її виконання. Роз'яснення щодо виконання акціонерами певних дій (як і зміна типу товариства) та й сама процедура може стати ще одним приводом для багатьох акціонерів відчужити свої акції.

У Положенні про дематеріалізацію йдеться про те, що не пізніше 30 (тридцяти) календарних днів від дати прийняття рішення про дематеріалізацію емітент повинен здійснити дії щодо заміни свідоцтва про реєстрацію випуску іменних акцій документарної форми існування на свідоцтво про реєстрацію випуску акцій у бездокументарній формі (п.2.2. Положення). Тут, водночас, постає питання щодо строків, а саме: чи будуть визнаватися чинними рішення загальних зборів щодо дематеріалізації, що були проведені значно раніше? Адже певна кількість АТ зробила це ще у 2009 р. Виходячи із наведеного очевидним є те, що оскільки емітенти дали свою оцінку запізнаним строкам прийняття Положення про заміну свідоцтва, то їх більша частина й не вчиняла жодних дій щодо дематеріалізації акцій. Адже на той час, як уже зазначалось, Положення про заміну свідоцтва ще не існувало, як і переліку

та форми документів для його заміни. Натомість у наукових публікаціях та інтернет-джерелах досить поширеними були дискусії щодо необхідності продовження строків дематеріалізації акцій. Так більшість спеціалістів у цій сфері зазначали про найбільш оптимальний п'ятирічний строк для цього процесу; інші фахівці – вказували на те, що чим довшими будуть строки його відкладання, тим неохочіше будуть виконуватися вимоги Закону і всеодно буде порушено 5-річний строк.

Якщо припустити, що 30-денний строк буде пропущено (зокрема, по причині відсутності коштів у товариства, чи з ін. важливих причин), то чи не буде до такого товариства застосовано санкцію ДКЦПФР (наприклад, у вигляді попередження про усунення такого порушення) і чи не доведеться у такому випадку, знову скликати ЗЗ акціонерному товариству? Тому для уникнення таких ситуацій досить важливим є виконання всіх передбачених Законом та відомчими актами строків, що на практиці є досить не простим завданням.

Цілком зрозумілим є й те, що скликання ЗЗ акціонерів потребує певних витрат. Аналітики вже підраховали, що в середньому на перехід одного акціонера на бездокументарну форму існування акцій потрібно близько 100 гривень. Ця цифра може коливатися в залежності від місця знаходження акціонера [6]. Сюди, очевидно, входить розсилка повідомлень поштою (із повідомленням про вручення) про проведення загальних зборів та публікація про це в передбачених Законом ЗМІ; повідомлення кожного акціонера про прийняття рішення про дематеріалізацію акцій (це необхідно зробити незалежно від його присутності на ЗЗ); відкриття рахунків у зберігача і т.ін. Тож, думається, що ця сума може бути значно більшою. Якщо до прикладу взяти АТ, які налічують 1000 акціонерів, то для цього за такими скромними підрахунками товариства витратять 100 000 грн. Можна підрахувати скільки витратять товариства із кількістю акціонерів 10 000 чи 100 000 на цю процедуру.

Ще більш жахаючою для АТ стає ця сума із урахуванням попередніх витрат товариствами на виконання вимог Прикінцевих та перехідних положень Закону щодо зміни типу товариства (що потягло за собою, зокрема, необхідність зміни всіх дозвільних документів). Хоча це ще не все (див. – далі по тексту).

2. Укладання договору про обслуговування емісії з обраним відповідно до вимог цього Положення депозитарієм, який буде обслуговувати випуск акцій, який дематеріалізується, та договір про відкриття рахунків у цінних паперах із обраним відповідно до вимог цього Положення зберігачем, у якого емітент відкриває рахунки в цінних паперах власникам акцій випуску, що дематеріалізується.

Для укладання цього договору необхідно визначитися з депозитарієм, який буде обслуговувати випуск акцій, що дематеріалізується та зберігачем в якому необхідно буде відкрити рахунки в цінних паперах, та відповідно підготувати погоджені з ними проекти договорів. При цьому слід звернути увагу, що в протоколи, яким буде прийматися рішення про переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму, необхідним є зазначення реквізитів депозитарію та зберігача.

3. Опублікування в одному з офіційних друкованих видань Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – ДКЦПФР) повідомлення про дематеріалізацію та повідомлення про це персонально кожного власника, зареєстрованого в реєстрі власників іменних цінних паперів, випуску, що дематеріалізується, способом, визначеним при прийнятті рішення про дематеріалізацію.

Рішення загальних зборів публікуються в строк – не пізніше 10 днів з дати їх проведення в офіційному друкованому виданні і у письмовій формі розсилається всім

акціонерам. Таке повідомлення повинно містити дані, передбачені у п.1.12 Положення про дематеріалізацію. У більш скороченому варіанті повинна містити наступне:

- повідомлення про проведені збори;
- повідомлення про ухвалені рішення щодо дематеріалізації випуску;
- інформація про випуск;
- реквізити випуску;
- повідомлення про дату припинення ведення реєстру акціонерів;
- реквізити депозитарію;
- реквізити зберігача;
- повідомлення про необхідність укладення договору емітента зі зберігачем;
- повідомлення про право акціонерів самостійно обирати зберігача.

4. Здійснити в ДКЦПФР заміну свідоцтва про реєстрацію випуску іменних акцій документарної форми існування на свідоцтво про реєстрацію випуску акцій у бездокументарній формі існування. Це положення передбачає необхідність подання до ДКЦПФР пакету документів для заміни свідоцтва про випуск цінних паперів. Їх форма та перелік, як уже вказувалось містяться у Додатку 1 Рішення ДКЦПФР Про затвердження Положення про порядок заміни свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) емісійних цінних паперів у зв'язку зі зміною найменування акціонерного товариства, зареєстрованого Мін'юстом 30.12.2009 р. та Р.2 цього Положення (зокрема, заява про заміну свідоцтва; протокол, копія протоколу ЗЗ, або виписка з нього; зареєстровані зміни до статуту у вигляді оремого додатка, чи статут в новій редакції (їх копії, нотаріально засвідчені) і т. ін.).

При цьому, слід також брати до уваги строки: товариство має подати документи для заміни свідоцтва (свідоцтв) *не пізніше 60 календарних днів з дати державної реєстрації* органів державної реєстрації змін до статуту товариства, пов'язаних зі зміною його найменування (п.5). Заміна свідоцтва (свідоцтв) оформлюється відповідним рішенням Комісії, на підставі якого структурним підрозділом центрального апарату Комісії або відповідним територіальним органом Комісії оформлюється (-ються) та видається (-ються) свідоцтво (-цтва) про реєстрацію випуску (-ків) емісійних цінних паперів встановленого зразка. Разом з тим всі дані повинні відповідати раніше виданому свідоцтву (кількість, тип, клас тощо); а в новому – зазначається дата видачі свідоцтва (-тв), якою є дата прийняття рішення про заміну свідоцтва (-цтв), та запис про втрату чинності раніше виданим (-ми) свідоцтвом (-вами) про реєстрацію випуску (-ків) емісійних цінних паперів.

При цьому слід мати на увазі, що протягом 45-60 днів співіснують свідоцтво про випуск акцій у бездокументарній формі та акції у документарній формі. З цього приводу існує думка практика, щодо необхідності скорочення терміну кінцевої дати закриття реєстру акціонерів з моменту заміни свідоцтва про випуск у ДКЦПФР [7], що видається більш логічним.

5. *Забезпечити припинення обслуговування випуску акцій документарної форми існування у реєстроутримувача в системі реєстру власників іменних цінних паперів та переведення обліку прав власності на акції у бездокументарній формі до зберігача.* Після отримання нового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій в бездокументарній формі та не пізніше 5 робочих днів, з дати отримання свідоцтва необхідно подати реєстратору пакет документів для припинення ведення реєстру акціонерів; а в строк не пізніше, ніж за 10 календарних днів до дати припинення ведення реєстру акціонерів необхідно укласти договір з депозитарієм на обслуговування емісії.

Передача реєстру від реєстроутримувача до зберігача здійснюється у присутності уповноваженої особи емітента на підставі акта прийому-передачі. Вказаний акт складається у п'яти примірниках, підписується та засвідчується печатками

реєстроутримувача, емітента та зберігача. Один примірник акта надається реєстратору, другий – емітенту, третій – зберігачу, четвертий – депозитарію та п'ятий – Національному депозитарію України. Дата складання зазначеного акту є датою передачі реєстру.

Реєстратор здійснює передачу реєстру за умови оплати емітентом послуг щодо ведення системи реєстру та його передачі, якщо інше не передбачено договором про ведення реєстру власників іменних цінних паперів (п.3.6 Положення).

На даному етапі процедура дематеріалізації передбачає й оформлення глобального сертифікату. Протягом трьох робочих днів від дати передачі реєстру реєстроутримувачем емітент повинен оформити його відповідно до вимог законодавства та подати до депозитарію пакет документів, передбачений п.4.1 Положення (глобальний сертифікат випуску, що дематеріалізується, копію свідоцтва про реєстрацію випуску акцій, що дематеріалізується, засвідчену органом, що видає свідоцтво, або в нотаріальному порядку; розпорядження про зарахування акцій випуску, що дематеріалізується іт. ін.). Після цього необхідно отримати у депозитарію завірену копію глобального сертифікату з датою депонування. В строк - не пізніше за 3 календарні дні з дати депонування глобального сертифікату – відкрити рахунки власникам акцій у зберігача і зарахувати на рахунки акції. В строк – не пізніше 5 календарних днів з дати депонування глобального сертифікату подати реєстратору завірену копію глобального сертифікату.

Продовжуючи питання витрат (додаткових і не передбачених), яких потребує процедура дематеріалізації слід відзначити, що відомими є випадки, коли недобросовісні спеціалісти зустрічаються і серед реєстраторів цінних паперів, і серед зберігачів. Як відзначає фахівець Національного депозитарію України, нещодавно один із реєстраторів вимагав від емітента за передачу реєстру до зберігача декілька десятків тисяч гривень. Щодо зберігачів, то через два місяці після проведення дематеріалізації і підписання договору один із них підняв ціни в десять разів [6]. Цілком очевидно, що при спливі строків для проведення дематеріалізації, це може бути ще більша ціна для емітента, ніж про це зазначає спеціаліст, і можливо ця ціна буде вважатися нормальною. Адаже тоді зберігачем доведеться встигати виконувати ще більший обсяг робіт (працювати понаднормово), і брати за це звичайну плату ніхто з них не захоче. Користуватись можливістю "заробити" будуть усі. Тому, перед укладенням договору емітентам необхідно уважно читати умови договорів, особливо в частині оплати послуг і намагатись поторгуватись. Хоча це не можна розглядати як факт уникнення таких зловживань.

Поза межами належної правової регламентації залишається низка важливих питань. Наприклад, щодо продажу акцій у цей період. Адаже тут можуть виникнути проблеми внаслідок придбання акцій безпосередньо перед датою закриття реєстру акціонерів. Як у такому випадку покупцеві набути право власності на акції (особливо це актуально в сучасних умовах масового продажу акцій)? Або яким чином можна реалізувати своє право власності на акції при відсутності можливості особисто з'явитися до зберігача для укладення договору та можливості оплатити його послуги (особа перебуває за кордоном і т.ін.)?

6. Забезпечити відкриття зберігачем рахунків у цінних паперах власникам іменних цінних паперів випуску, що дематеріалізується. Для забезпечення обліку прав власності на акції випуску, що дематеріалізується, на рахунках у цінних паперах у зберігача емітент повинен укласти з обраним ним зберігачем договір про відкриття рахунків у цінних паперах власникам, які були зареєстрованими особами у реєстрі власників іменних цінних паперів на дату припинення ведення реєстру. Для відкриття рахунків емітент не пізніше трьох днів після депонування глобального сертифікату

випуску повинен надати зберігачу розпорядження на відкриття рахунків у цінних паперах та зарахування на них акцій.

Зберігач повинен виконати розпорядження емітента (передбачені п.5.4), не пізніше двох місяців з дати отримання таких розпоряджень. Слід відзначити, що *відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, зберігання акцій на цих рахунках здійснюється за рахунок емітента до моменту переукладення договору про відкриття рахунку в цінних паперах*, власником цінних паперів та зберігачем. Надалі акціонер вимушений буде оплачувати послуги зберігача самостійно.

Найбільших проблем тут очікують при відкритті рахунку в цінних паперах власникам акцій випуску, що дематеріалізуються (див. п.5.5). Адже для його відкриття необхідним документом є картка зі зразком підпису власника рахунку, посвідчена нотаріально. А оскільки в багатьох АТ серед акціонерів є значна кількість "мертвих душ", то може виявитись, що провести процес дематеріалізації просто неможливо. Яким буде вихід із даної ситуації – по-сьогодні не зрозуміло. Проте, на думку Максима Лібанова є декілька можливих варіантів вирішення вказаної проблеми:

1. Емітент за рахунок власних коштів відкриває рахунки на всіх акціонерів, в т.ч. і на "мертвих душ". Зберігач у такому випадку веде ті ж рахунки, що й реєстратор, і у випадку, якщо акціонери, або їх спадкоємці з'являться, вони зможуть безперешкодно розпоряджатися своїми акціями.

2. Їх акції в судовому порядку визнаються безхазяйним майном і переходять у власність АТ, яке потім зможе продати їх іншим акціонерам.

3. Вони визнаються в судовому порядку втраченими і анулюються. Статутний фонд – зменшується на суму анульованих акцій [8].

Висновки. Характеризувати скрутне становище акціонерних товариств на даному етапі можна буде ще не один раз, оскільки наведені проблеми не є вичерпними, і буде мати місце їх "прогресивне" продовження. Задля їх уникнення вже давно необхідно було подумати про те, яким чином встановити взаємодію між акціонерним товариством, депозитарієм, зберігачем та акціонерами, щоб унеможливити затягування встановлених строків та допущення будь-яких помилок на різних етапах цього процесу. На сьогодні ж можна лише констатувати, що прописаний у Положенні про дематеріалізацію порядок, наповнений значною кількістю строків, яких необхідно додержуватись; а чіткого та послідовного порядку для їх виконання немає; так само, як і вказівок про можливість настання певних проблем на практиці. Акціонерним товариствам значно допомогли би чіткі та послідовні роз'яснення ДКЦПФР щодо виконання цієї процедури, чи зразковий план дій. Адже вже 30 жовтня 2010 р. може виникнути ситуація, коли переважна їх більшість стане порушниками норм Закону "Про акціонерні товариства", а ДКЦПФР буде змушена вводити штрафні санкції. А вони суворі – до 17 тисяч гривень. Це ще одні можливі та значні витрати.

Для уникнення цих санкцій орган, який покликаний виконувати контрольною, регулятивну, превентивну та охоронну функцію держави повинен якнайшвидше подати до Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до цього Закону із зазначенням строків для відтермінування кінцевої дати (30.10.10 р.) дематеріалізації акцій; а на самі АТ – можна спочатку накласти санкції у вигляді попередження і зобов'язати їх усунути дані порушення. У протилежному випадку про державну підтримку цього процесу взагалі не може бути мови; а для ведення малого та середнього бізнесу в Україні просто не залишиться місця.

Враховуючи зарубіжний досвід, слід відзначити, що в країнах Західної Європи, де корпоративні відносини розвинуті значно краще, дематеріалізований облік цінних паперів було введено шляхом реалізації програм державної підтримки знищення документарних сертифікатів і переведення цінних паперів на електронні носії в

комп'ютерній системі обліку. Наприклад, в 1985-1986 роках у Франції була реалізована державна програма, відома як "план Перузо". Французький приклад наслідували Данія і деякі інші країни. Централізоване забезпечення депозитарної системи в цих країнах призводило до стимулювання ринку, зростала кількість інвесторів та інвестицій. Однак українська ситуація значно відрізняється від західноєвропейської [9]. А розглянута ситуація лише відображає реальний стан речей.

1. Закон України "Про акціонерні товариства" від 17 вересня 2008 року // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.
2. Рішення ДКЦПФР Про затвердження Положення про порядок заміни свідоцтва (свідоцтв) про реєстрацію випуску (випусків) емісійних цінних паперів у зв'язку зі зміною найменування акціонерного товариства від 30.12.2009 №1638 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
3. Рішення ДКЦПФР Про затвердження Положення про порядок переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування (із змінами, внесеними від 29.08.2008 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
4. Дематеріалізація цінних паперів: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / Юлія Морозенко – Режим доступу: <http://smi.liga.net/articles/IT104648.html> - Правовий тиждень, №33, 19 серпня 2010 р.
5. Закон України "Про господарські товариства від 19.09.1991 р. № 1577-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
6. Бездокументарные акции: морока на два года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mcmover.com/?p=374>
7. Судний день для АТ [Електронний ресурс] / Вікторія Ковальова – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/markets/2010/07/27/>
8. Трудности переходного периода [Електронний ресурс] / Евгений Даниленко - Режим доступу: <http://news.ligazakon.ua/news/2009>.
9. Плюс дематериализация всей страны [Електронний ресурс] / Артем Святненко - Режим доступу: <http://www.zn.ua/editorial/fund/>

Саракун І. Б. **Порядок та строки переведення акцій на бездокументарну форму існування**

У даному дослідженні розглянуто актуальні питання, що пов'язані з переходом акціонерних товариств від документарної форми існування акцій на бездокументарну. Проведено аналіз порядку та строків дематеріалізації акцій та зроблено певні висновки і коментарі щодо конкретних етапів цього складного процесу.

Ключові слова: дематеріалізація, бездокументарна форма існування акцій, строки, порядок переведення акцій.

Саракун І. Б. **Порядок и сроки перевода акций на бездокументную форму существования**

В данном исследовании рассмотрены актуальные вопросы, которые связаны с переходом акционерных обществ от документарной формы существования акций на бездокументарную. Проведено анализ порядка действий и сроков дематериализации акций и сделано определенные выводы и комментарии этапов этого сложного процесса.

Ключевые слова: дематериализация, бездокументарна форма существования акцій, строки, порядок перевода акцій.